

Van visie via programma naar omgevingsplan (de beleidscyclus in de praktijk)

irma.dekker@minbzk.nl

Doel & Programma

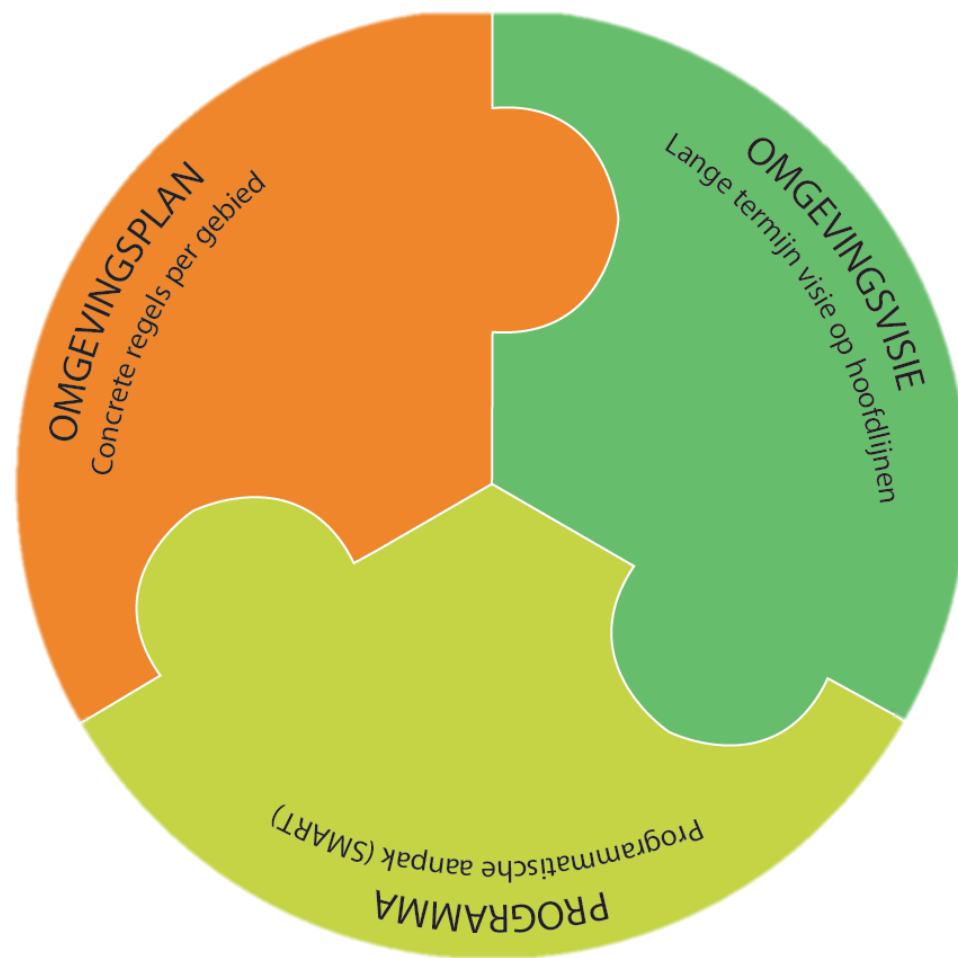
Doel

Inzicht in effectief gebruik
beleidsinstrumenten van de Omgevingswet:

- Samenhang
- Randvoorwaarden
- Extra aandacht voor het programma

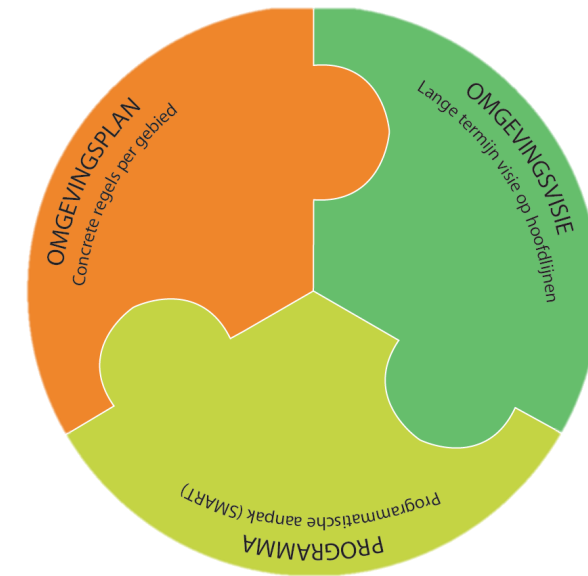
Spelronde: een opwarmertje

Rad van instrumenten

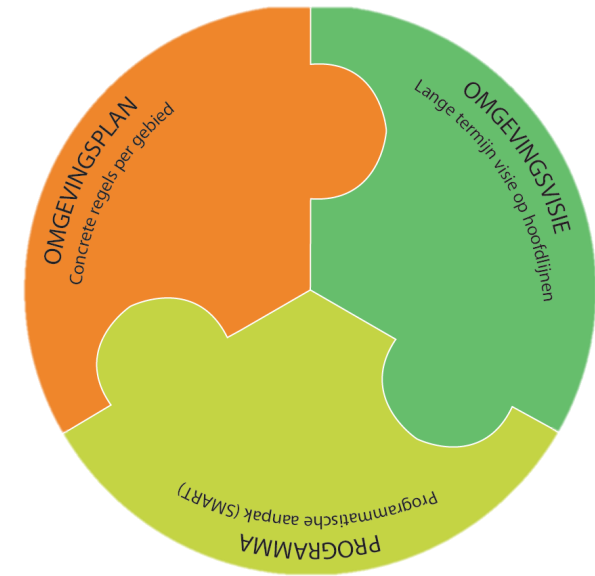
Vraag 1

De verantwoording voor wat hierin
is opgenomen ligt bij
Burgemeester en Wethouders

Vraag 2

Inwoners zijn gebonden aan de zaken die hierin opgenomen zijn

Vraag 3

Bij dit instrument ligt het voor de hand om inwoners en ondernemers op de meeste intensieve manier te betrekken

Beleidscyclus

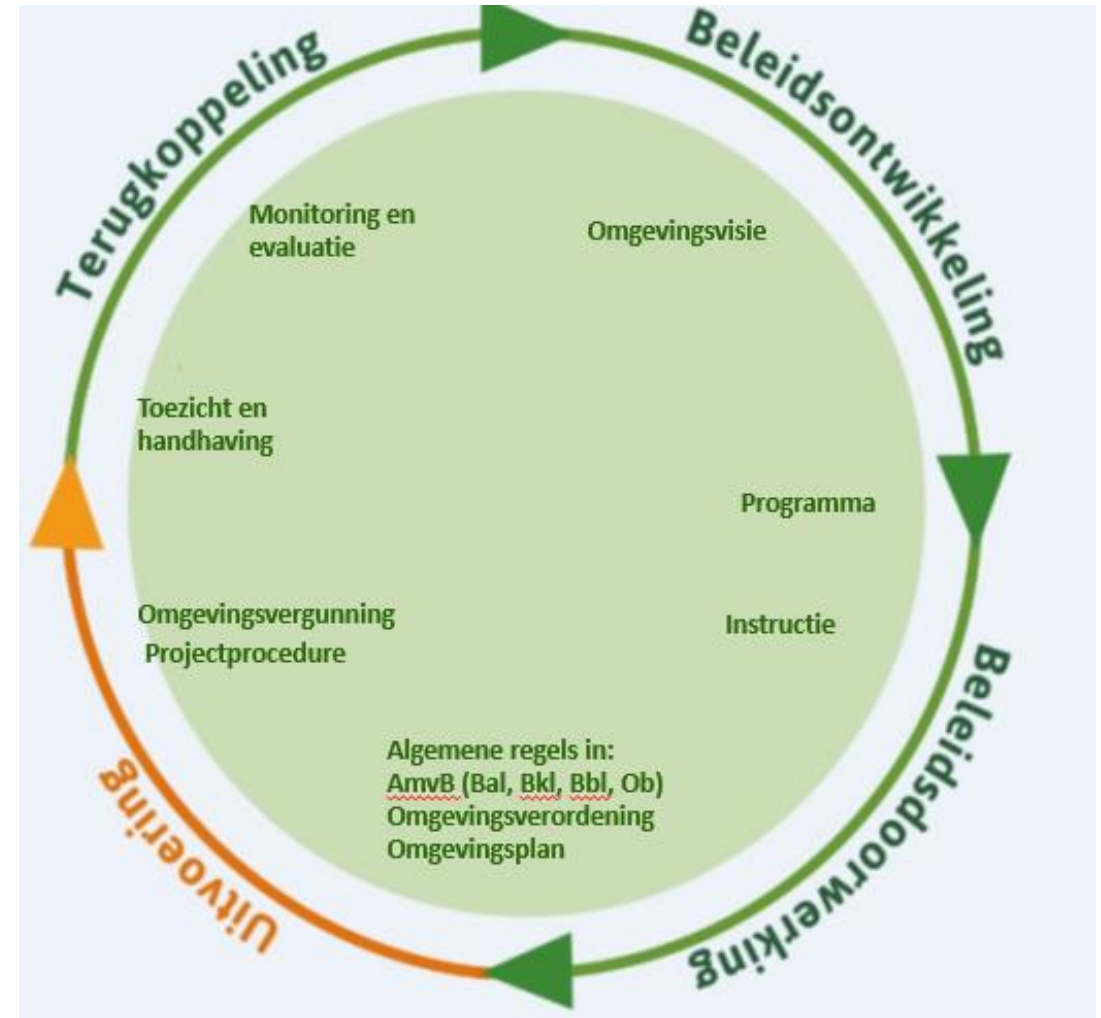
Werken met de beleidscyclus

Schept voorspelbaarheid

- initiatiefnemers uitnodigingsplanologie
- gebruikers toekomstperspectief
- omwonenden; bescherming
- vindbaar via regels op de kaart

Is efficiënt

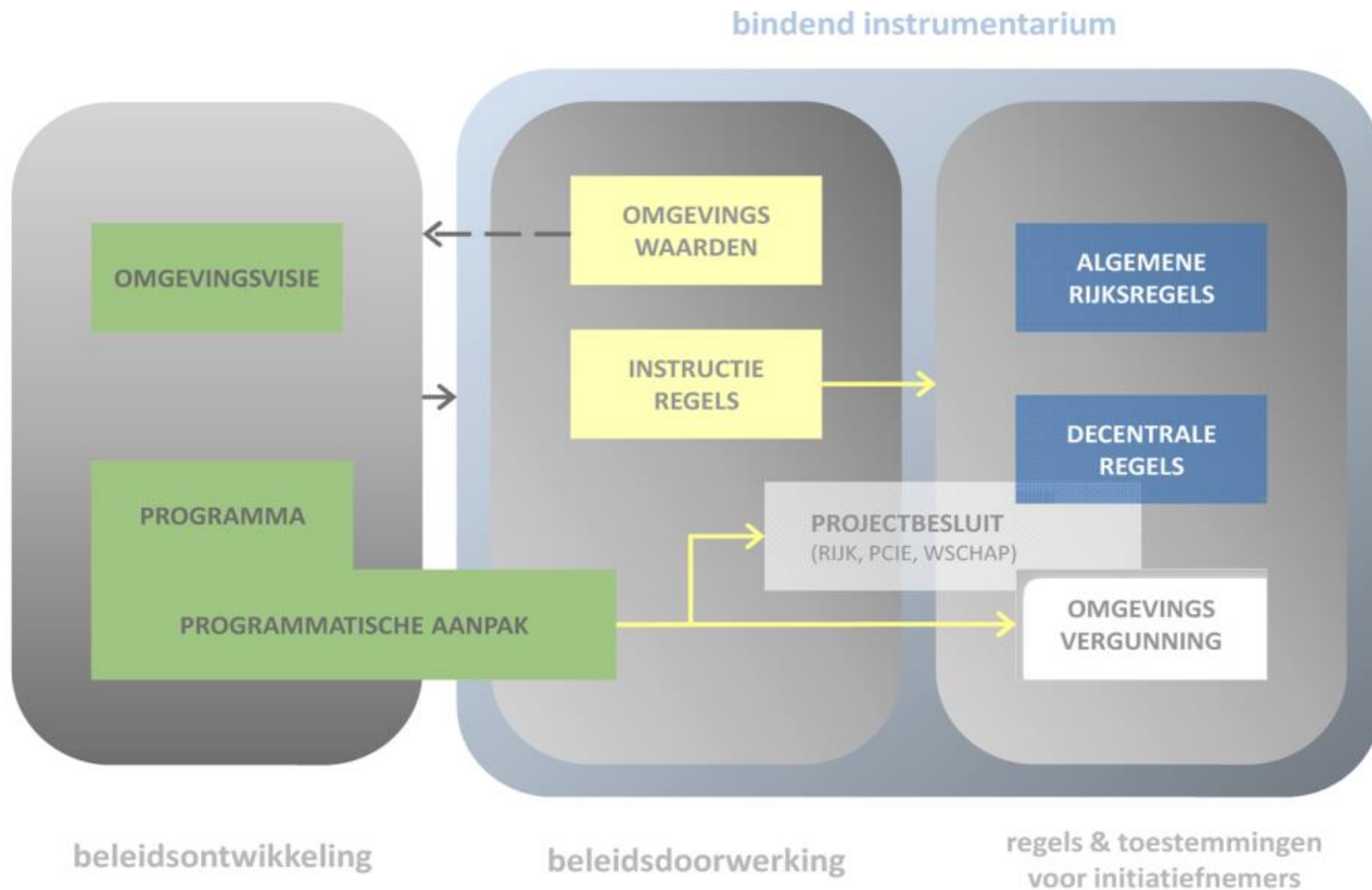
- beperkte inzet capaciteit
- bespaart tijd en kosten
- niet elke keer wiel opnieuw uitvinden
- geen herhalingen

[Beleidscyclus | Informatiepunt Leefomgeving \(iplo.nl\)](https://iplo.nl)

[Samenhang instrumenten | Informatiepunt Leefomgeving \(iplo.nl\)](https://iplo.nl)

Globale typering instrumenten Omgevingswet

Sturingsstijl en sturingsfilosofie

Sturingsfilosofie:

- Eigen rol en die van anderen bij het oplossen van de beleidsproblemen
- Basis voor de keuzes en de uitwerking van de concrete sturingsstijl.
- Staat in Omgevingsvisie.

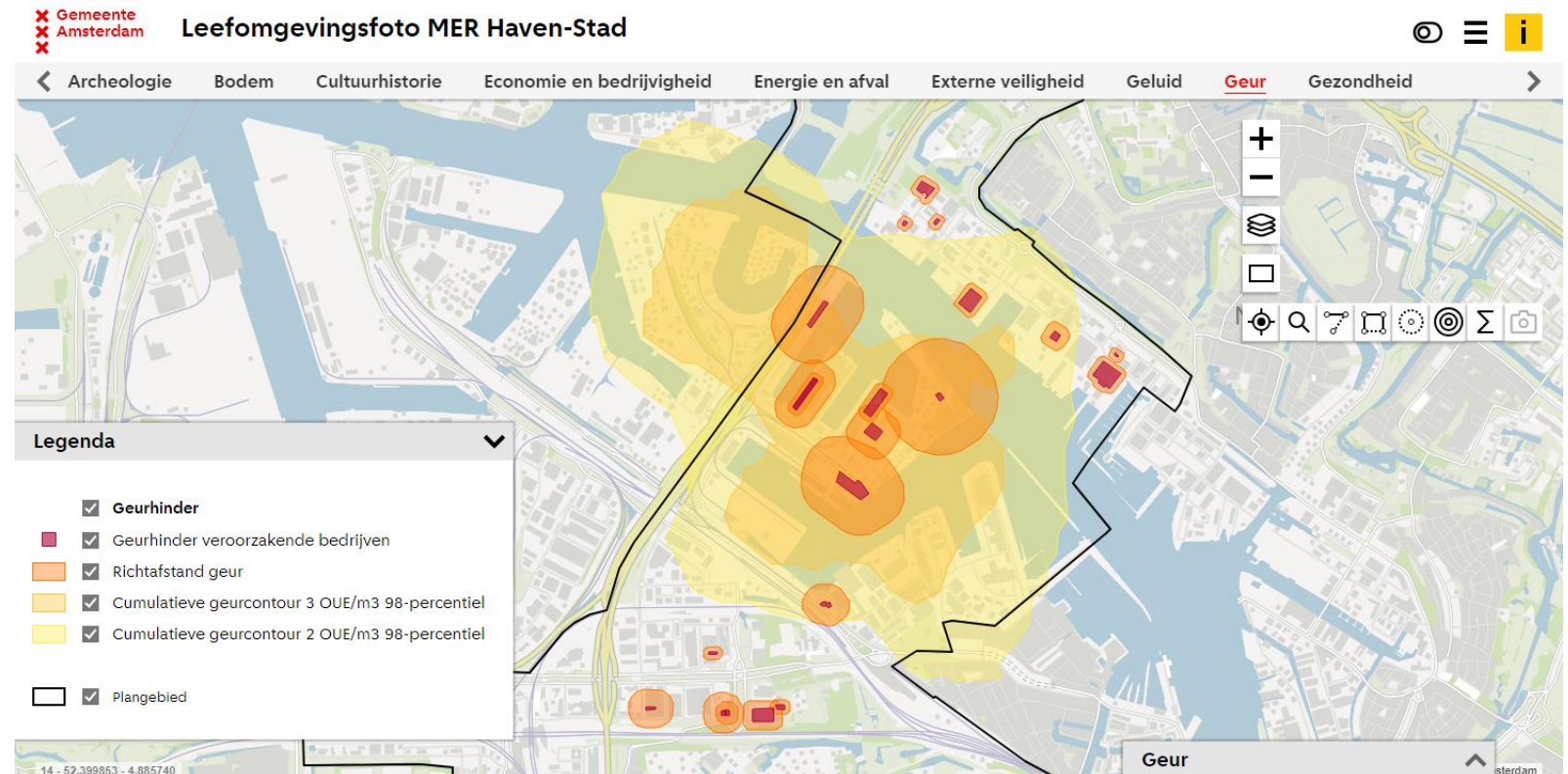
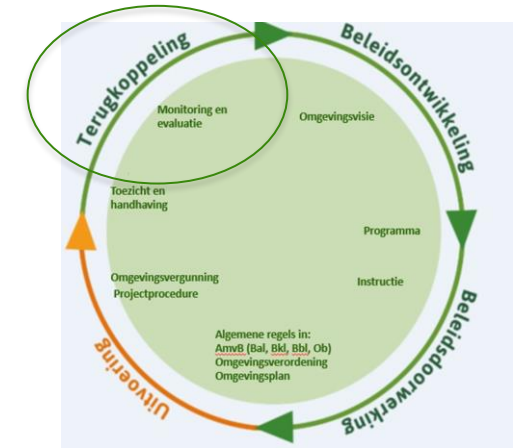
Sturingsstijl:

- reguleren, samenwerken of ondersteunen? Welke instrumenten zet u in?
- Afhankelijk van de situatie en maatschappelijke opgaven.

Monitoring & evaluatie

Aanleiding voor:

- het opstellen van nieuw beleid
- aanpassen van bestaand beleid

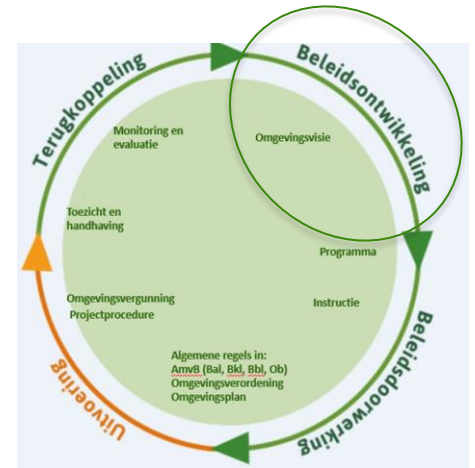

Dashboard/Monitoring Brabant

[Dashboard monitoring Brabant](#)

[gezonde-Leefomgeving_dashboard](#)

Omgevingsvisie

Wie van jullie werkt bij een organisatie die al een omgevingsvisie heeft vastgesteld?

Wie denk dat die omgevingsvisie klaar is en voldoet aan de eisen van de Omgevingswet?

Omgevingsvisie

Strategisch instrument

- de hoofdlijnen van de kwaliteit van de fysieke leefomgeving
- de hoofdlijnen van de voorgenomen ontwikkeling, het gebruik, het beheer, de bescherming en het behoud van het grondgebied, en
- de hoofdzaken van het beleid op alle relevante terreinen van de fysieke leefomgeving

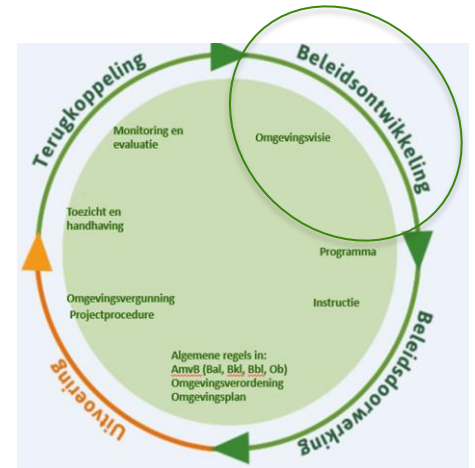
Gebiedsgericht, sectoren en/of thema's

Samenhang relevante onderdelen en aspecten van de fysieke leefomgeving

Afweging tussen het beschermen en benutten

Rekening houden met beginselen:

- het voorzorgsbeginsel
- het beginsel van preventief handelen
- het beginsel milieuaantastingen bij voorrang aan de bron bestrijden
- het beginsel vervuiler betaalt

Programma

Flexibel instrument voor:

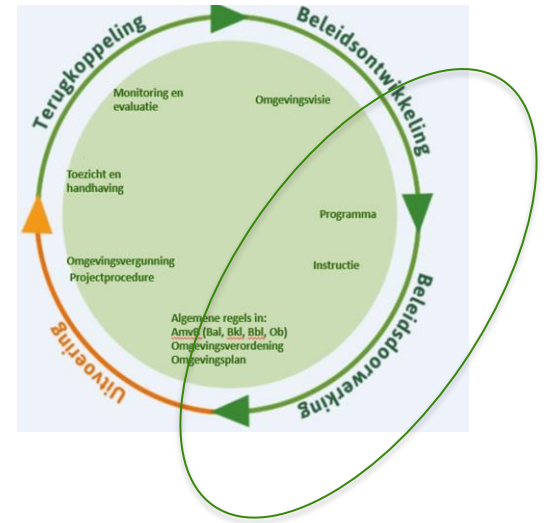
beleidontwikkeling, beleidsdoorwerking, uitvoering van beleid.

Benoemen van verschillende type maatregelen:

- communicatie- en informatie-instrumenten
- Uitwerking van open normen in beleidsregels
- financiële instrumenten, zoals overheidsinvesteringen, leningen of subsidies
- afspraken met organisaties
- feitelijke maatregelen, zoals de uitvoering van projecten door de overheid
- Uitwerken in omgevingsplanregels.

Concrete uitwerking van maatregelen vindt daarna plaats.

- Verplicht programma - Vrijwillige programma's - Programmatische aanpak -

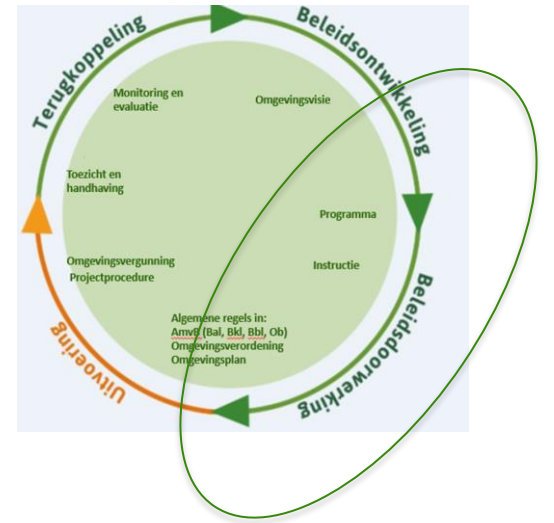
Vrijwillige (onverplichte) programma's

Veelzijdig en vormvrij.

Sectoraal, thematisch of gebiedsgericht

Een vrijwillig programma bevat (art 3.5 Ow):

- de uitwerking van het beleid voor ontwikkeling, gebruik, beheer, bescherming en behoud van de fysieke leefomgeving
- maatregelen om te voldoen aan vastgestelde omgevingswaarden of
- maatregelen voor het bereiken van doelstellingen voor de fysieke leefomgeving

Programma

Het programma is een flexibel instrument dat de overheid kan inzetten voor uitwerking, doorwerking of uitvoering van beleid.

Dit houdt het in

Het programma is een flexibel instrument voor beleidsontwikkeling, -doorwerking en -uitvoering. Er zijn verplichte en niet verplichte programma's.

Vrijwillig programma

Handvatten voor bestuursorganen bij het opstellen van een vrijwillig programma.

Participatie

Het bestuursorgaan dat een programma vaststelt, betreft burgers, bedrijven, maatschappelijke organisatie en andere overheden bij de voorbereiding van het programma.

Programmatische aanpak

Een programma met programmatische aanpak is gekoppeld aan algemene regels in een AMvB, omgevingsverordening of omgevingsplan

Procedure vaststellen programma

In de Omgevingswet en het Omgevingsbesluit staat de procedure voor het vaststellen of wijzigen van een programma.

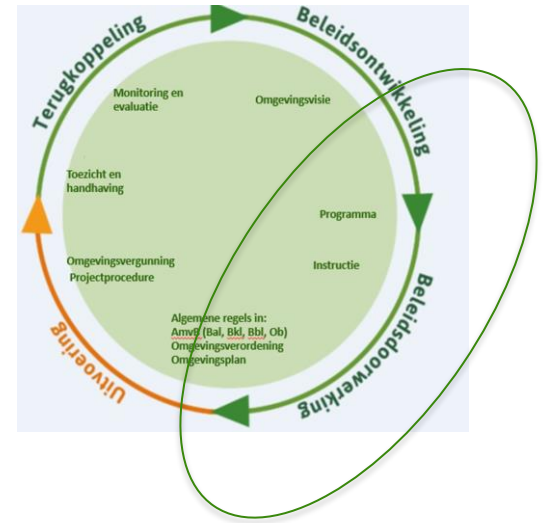
Programma in het DSO

Alles over het programma in het Digitaal Stelsel Omgevingswet.

Verplicht programma

Een programma is verplicht als Europese regels dit voor een specifiek onderwerp voorschrijven. Ook bij (dreigende) overschrijding van een omgevingswaarde is een programma verplicht.

Vrijwillige (onverplichte) programma's

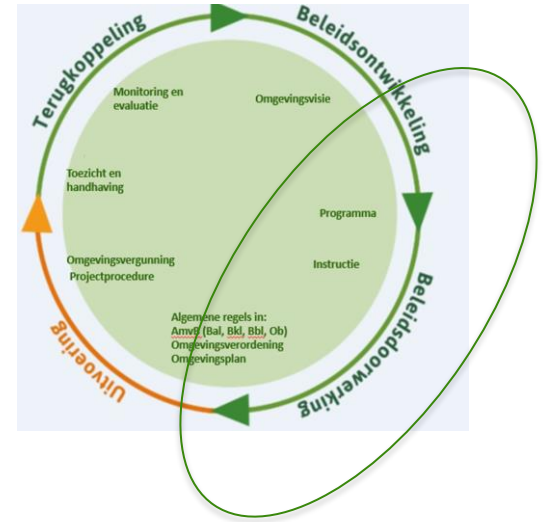

Wie kent een voorbeeld van een themagericht, gebiedsgericht of sectoraal programma?

Waar liepen jullie tegenaan bij het voorbereiden en opstellen van het programma? Wie wil dit delen?

Volkshuisvestingsprogramma

Wetsvoorstel Wet versterking regie volkshuisvesting

- Verplichte volkshuisvestingprogramma voor Rijk, provincies en gemeenten
- Hierin staat concreet hoeveel, waar en voor welke specifieke doelgroepen – zoals ouderen en studenten – zij gaan bouwen.
- Provincies moeten daarnaast, samen met gemeenten, zorgen voor voldoende bouwlocaties voor woningen.

Verplichte programma's

Verplicht programma gemeente:

- [Actieplan geluid](#)
- [Saneringsprogramma wegen onder beheer van de gemeente](#)
- [Programma bij \(dreigende\) overschrijding omgevingswaarde](#)
- Warmteprogramma (vermoedelijk vanaf 2026) [handreiking warmteprogramma](#)
- Waterprogramma voor provincie en waterschap en Rijk (vanaf 1—1-2027)

Omgevingsprogramma gezondheid Zuid Holland

Stap 1: definitie van gezondheid – breder dan alleen de fysiek gezondheid en de eigen taken.

Stap 2: verschillende thema's in kaart brengen

Stap 3: keuze voor voedsel, leefomgeving en een kennisnetwerk

Voorbeeld inhoudsopgave programma gezondheid

0. Gezondheidsbevordering

- 0.1. Bewegen, gezonde mobiliteit, sport en spel (GGD GHOR benoemt dit onder 'gezond gewicht')
- 0.2. Gezonde voedselomgeving en landbouw
- 0.3. Groen en water in de directe leefomgeving
- 0.4. Toegankelijk-aantrekkelijke (openbare) ruimte voor ontmoeting, verbinding en welzijn
- 0.5. Wonen en woonomgeving, inclusief levensloopgeschikte woningen (zowel in het kader van bevordering als bescherming)
- 0.6. Inclusieve leefomgeving
- 0.7. Prikkelarme zones (wonen en woonomgeving)
- 0.8. Nabijheid van voorzieningen (winkels, scholen, artsen, apotheken, ...) [valt ook onder Welzijn, 2.4.]
- 0.9. Nabijheid van werk [staat ook onder 3.7.]

1. Gezondheidsbescherming

- 1.1. Luchtkwaliteit
 - 1.1.1. Aanleiding, probleemstelling, doel en scope
 - 1.1.2. Analyse, opgave
 - 1.1.3. Maatregelen inclusief minimale grenswaarden (wettelijk) en gewenste waarden (gezondheid)
 - 1.1.4. Uitvoeringsstrategie (wie voert uit, wat bepaald fasering, financiën, monitoring)
- 1.2. Waterkwaliteit
Idem à la 3.1.1. t/m 3.1.4.
- 1.3. Geluid
Idem à la 3.1.1. t/m 3.1.4.
- 1.4. Geur
Idem à la 3.1.1. t/m 3.1.4.
- 1.5. Klimaatmitigatie, tegengaan hittestress
Idem à la 3.1.1. t/m 3.1.4.
- 1.6. Veiligheid en milieu, herdefiniëren als?: Schoon milieu en rookvrije, veilige omgeving (sociale en verkeersveiligheid)
Idem à la 3.1.1. t/m 3.1.4.

Randvoorwaarden voor alle instrumenten

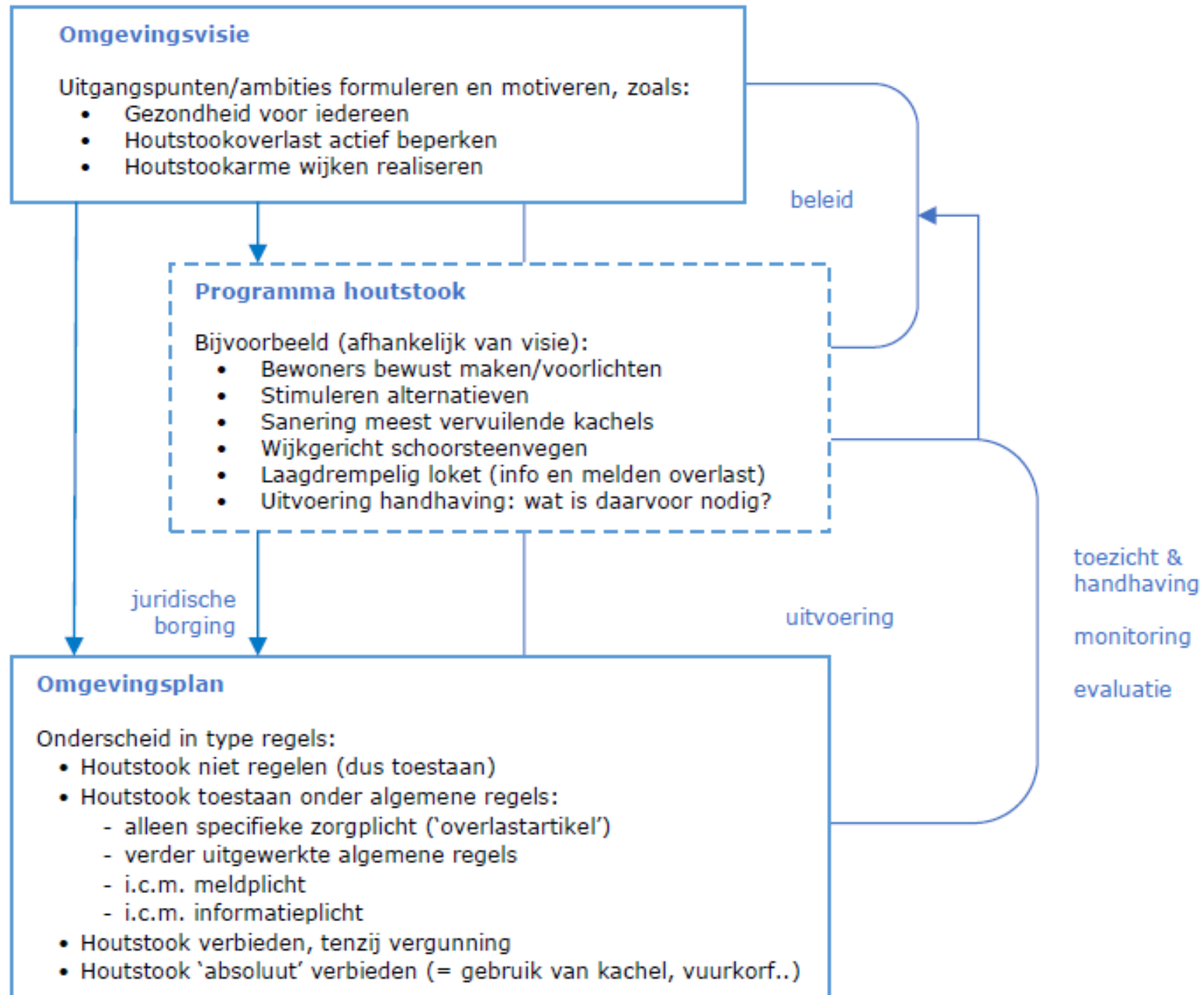
- Afstemming en samenwerking met andere overheden
- Participatie
- Proces opstellen of wijzigen van het instrument
- Digitale ontsluiting
- Mer
- Monitoring handig en moet bij verplichte programma's
- Samenwerking met externe partijen

Voorbeeld instrumenten en relaties

Uit:

Routewijzer houtstook en overlast,
Schone lucht akkoord

Voorbeelden nog niet optimaal

<https://bestuur.gooisemereren.nl/plannen-en-projecten/dossier/biodiversiteit/>

<https://storymaps.arcgis.com/stories/3fffd6b3c91642818c1f1fbc5596b49e> (omgevingsprogramma
klimaatadaptatie Sudwestfrieslan)

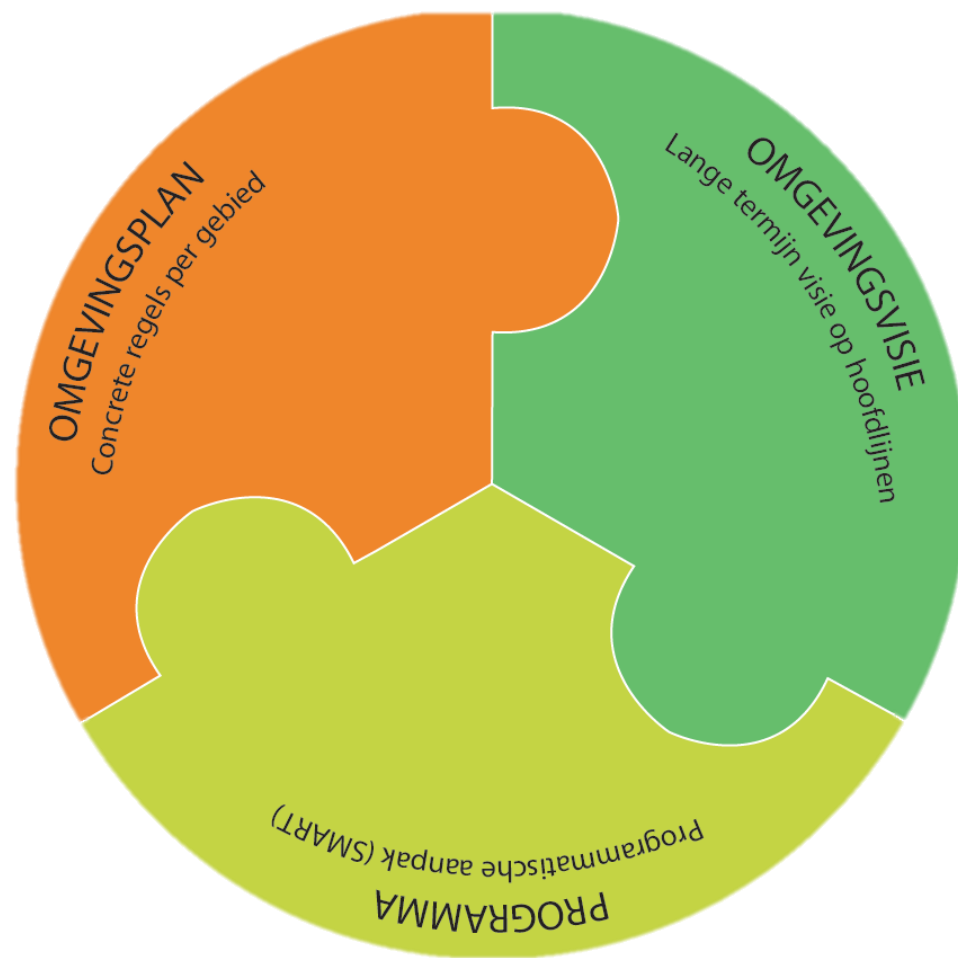
<https://www.plannenvoordeleefomgeving.nl/dashboard>

Regionaal programma geothermie (Den Haag) in wording

Warmteprogramma Meppel (er komt een nieuwe versie)

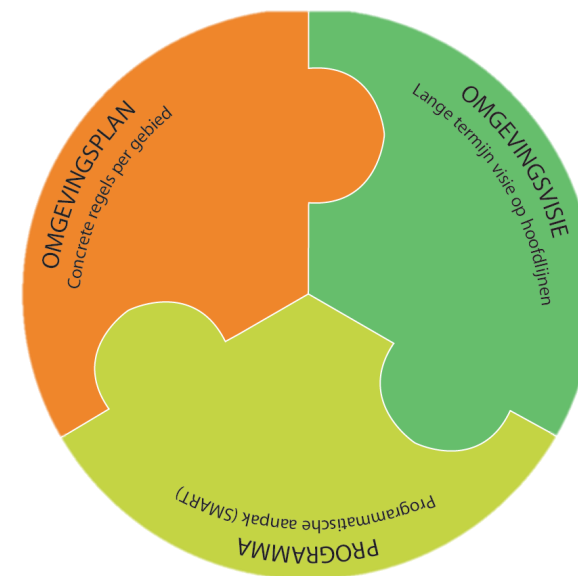
Spelronde: inzicht en keuzevrijheid

Rad van instrumenten

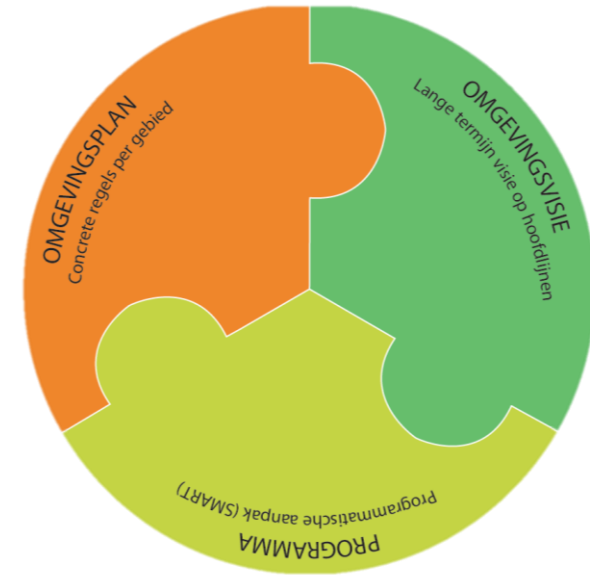
Vraag 1

Wij streven naar een
compact en levendig centrum

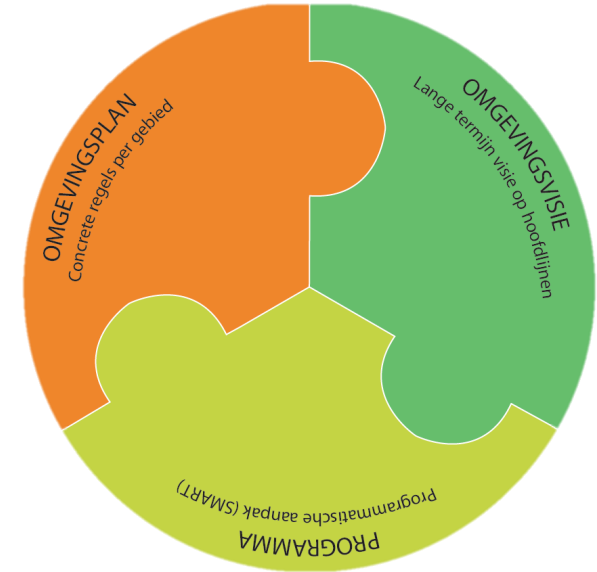
Vraag 2

We gaan tussen 2025 en 2035
alle schoolgebouwen isoleren
tot energielabel A

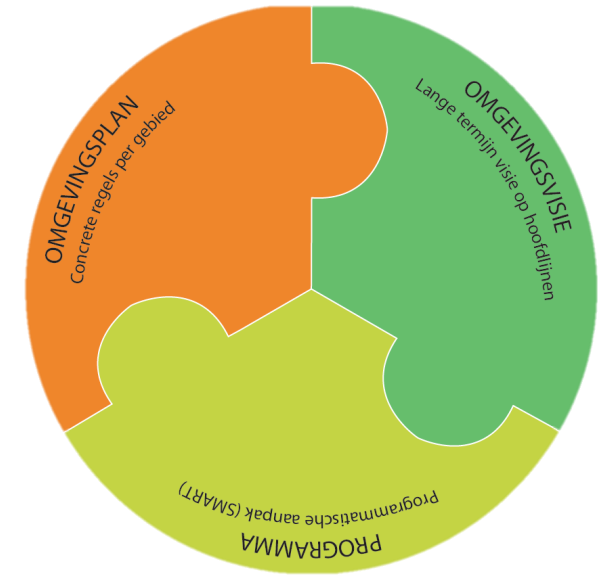
Vraag 3

We zetten in op een versterking van de fiets- en wandelroutes waarbij de samenhang tussen stad en land wordt verbeterd

Vraag 4

In dit stiltegebied mag het geluidsniveau niet boven 35dB uitkomen

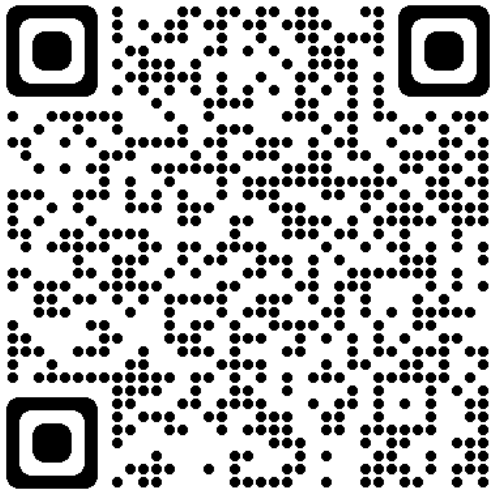
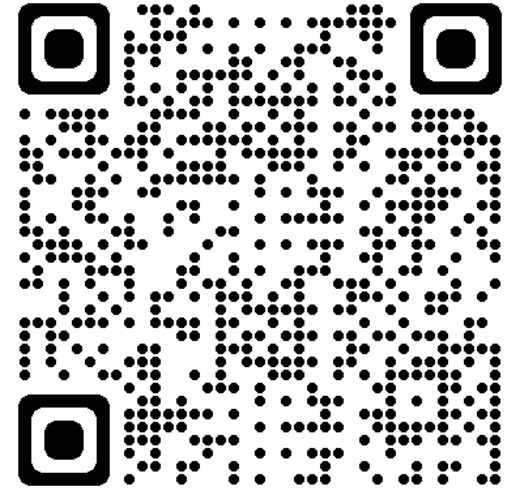
Vraag 5

Daken van nieuwe gebouwen moeten een functie hebben, zoals parkeren, vegetatie of zonne-energie

IPLO helpt je verder!

Voor *meer informatie* ga naar **WEBSITE:** www.IPLO.nl

Vragen =>> stel ze via het **HELPDESKformulier**
<https://iplo.nl/contact/>